

PLAV!

PŘEKLADATELÉ LITERÁTI AUTOŘI VYKLADAČI

ČTVRTEK 1.5. 2003

č. 9

Čest práci!

Celá naše redakce oslavila Svátek práce prací a připravila pro Vás další číslo časopisu plného nových překladů. Krom toho jsme si pro Vás připravili i malý bonus. Letos byla opět na mezinárodním knižním veletrhu Svět knihy Praha udělena cena za nejhorší překlad roku tzv. Skřípec. Nositelkou toho ocenění se stala Iva Pekárková za překlad knihy Stephena Kinga „O psaní“. Gratulujeme. A pro ty z vás, kteří neměli příležitost se s kvalitami vítězného překladu seznámit, přinášíme lektorský posudek Viktora Janiše. A nejen to! Aby to neoceněným překladatelům nebylo líto, přetiskujeme i obsáhlý výtah z děl těch „na které se nedostalo“. Příjemnou zábavu.

Josef Šlerka

Stephen King: O psaní

Přeložila Iva Pekárková, redigoval anonym.

Ať už si o prózách Stephena Kinga myslíme cokoli, jedno mu snad uzná každý: King je znamenitý vypravěč a výborný řemeslník. V roce 1999 se po těžké automobilové nehodě rozhodl vydat počet ze svého díla i ze svého života a napsal knihu s prostým názvem „O psaní“ – napůl autobiografii, napůl příručku pro začínající autory. Stejně jako jeho romány se tato kniha čte jedním dechem, bohužel pro nás však pouze v angličtině. České vydání je přímo zločinným znehodnocením Kingovy snahy dát aspirujícím spisovatelům pár dobrých rad do života.

Iva Pekárková, takto kmenová autorka nakladatelství Maťa, přistoupila k překladu poměrně náročného textu zcela žavesovým stylem. Ověřováním reálií se zásadně neobtěžovala, přestože v literatuře, literární teorii i gramatické terminologii se neorientuje ani v nejmenším. Ve slovnících (zvláště těch frazeologických a výkladových) pramálo listovala, dovednější stylizací se nezatěžovala, takže text zůstává mnohdy na půl cesty mezi angličtinou a češtinou.

Vezměme nyní výtky vůči překladu popořadě, utříděné do víceméně přehledných kategorií:

1) Iva Pekárková nezná názvy literárních děl, ale mnohem raději si je vymýšlí

„Angelin popel“ Franka McCourta je správně *Andělin popel*. „Meridián krve“ Cormaca McCarthyho překládáme jako *Krvavý poledník*. Hemingwayova povídka „Velká řeka s dvěma srdci“ je ve skutečnosti v Nenadálově překladu *Velká řeka o dvou srdcích*. „Ohňostroj marností“ Toma Wolfa přeložil Pavel Dominik jako *Ohňostroj marnosti*. „Vhodný chlapec“ Vikrama Sétha je v překladu manželů Trávníčkových *Vhodný nápadník*. Ecovo „Jméno Růže“ píšeme zásadně s malým r. „Generálská dcera“ Nelsona DeMilla je v překladu manželů Trávníčkových *Generálova dcera*. Ani literární klasici se zprznění nevyhnuli: v „Srpnovém jasu“ odhalíme

-----

Faulknerovo *Srpnové světlo*, v „Mrtvém domě“ Dickensův *Ponurý dům*, „Čaroděj z Ozu“ (a to film i kniha) je správně *Čaroděj ze země Oz*. Za naprosto skandální pokládám to, že si překladatelka nevyhledala ani české překlady Kingových děl, takže Kingova povídka „Někdy se vracejí“ vyšla ve skutečnosti ve sbírce Noční směna jako *Mrtví se někdy vracejí*, „Schopný žák“ je v překladu Trávníčkových *Nadaný žák*; „Dívka, která měla ráda Toma Gordona“ je v překladu Lindy Bartoškové *Holčička, která milovala Toma Gordona*, román „Běžec“ vydalo nakladatelství Laser pod názvem filmu, tj. *Running man*. Kniha Alfreda Bestera vyšly v češtině pod názvy *Hvězdy, můj osud* a *Zničený muž*, ne „Hvězdy jsou mým cílem“ a „Demolovaný muž“. „V horách bláznivosti“ H. P. Lovecrafta už několikrát vyšlo jako *V horách šílenství* a „Jak zabít sedmihláska“ od Harper Leeové v Odeonu traktovali pod názvem *Jako zabít ptáčka*. „Velký spánek“ od Raymonda Chandlera je ve Schwarzově překladu *Hluboký spánek* a takzvanou „trilogii Prstenů“ budeme raději překládat jako trilogie *Pán prstenů*.

Navíc: Pekárková netuší, že knihu „Jak zabít ptáčka“ napsala žena, nikoli muž – žádný Harper Lee totiž neexistuje. *Černá maska* byl časopis, do něhož přispívali detektivní autoři tzv. drsné školy, nikoli kniha, kterou Raymond Chandler napsal. U románu *Watership down* nebyla schopna vyhledat autora ani český překlad (tj. *Daleká cesta za domovem*), a tak ji z výčtu (s)prostě vynechala. Není divu, že pak psala o „snaživých králících“ (questing rabbits), když namísto byli jen „putující králíci“. Překladatelka ani netuší, co je to „pulp“, a proto větu „Chandler came out of the pulp tradition“ překládá jako „Začal jako detektivkář“ – což je nesmysl, protože Chandler nic jiného než detektivky nepsal a King tu jen naráží na skutečnost, že Chandler přispíval do šestákových sešitků (Čapek by asi řekl morzakorů), jako byla *Černá maska* – již ovšem Pekárková považuje za román. S tak mizivým literárním rozhledem pak není divu, že podle ní se čtenáři „snaží přivést Sama a Froda z Šerých nebes“ – člověk věru nemusí být Tolkienofil, aby si dosadil správné „z Šedých přístavů“. Není potom ani divu, když překladatelka považuje Eda McBaina a Evana Huntera (a obdobně Barbaru Vineovou a Ruth Rendellovou) za dva rozdílné spisovatele, ač byli v originálu od sebe odděleni pouze lomítkem, nikoli čárkou, a že ze spisovatele Douglase Fairburna udělá Douglase Fairbankse a z Eudory Weltyové Eudoru Weltysovou. Časopis *Fantazie a sci-fi* je pochopitelně *The Magazine of Fantasy & Science Fiction*, který v češtině vycházel jako *Magazín fantasy a science fiction* – ona fantazie v názvu nemá co dělat, neboť se jedná o pojmenování literárního žánru.

2) Iva Pekárková se neorientuje v literárníterminologii

Následuje spíše výčet citátů, které budu komentovat:

„*Geraldova hra* a *Dívka, která milovala Toma Gordona*, to jsou další dva čistě situacionistické romány.“ Co je „situacionistický román“, Bůh suď.

„Kurzy tvůrčího psaní a literatury bývají nepříjemně plné rozhovorů o tématu.“ – tvrdí Pekárková, já za Kinga dodávám: spíše o syžetu. Termín *stream of consciousness* (tedy proud vědomí) je překladatelce zřejmě neznámý, pročež ho na str. 154 vynechává.

„Dokonalý výkladový paragraf obsahuje tematickou větu následovanou dalšími.“ Dlužno podotknouti, že s paragrafy se setkáváme spíše ve Sbírce zákonů – v knize o psaní bude mít autor na mysli spíše *odstavce*.

„Je možné se vyjadřovat obdivuhodně *graficky*, aniž bychom řekli cokoli sprostého.“ Metodou zpětného překladu tu český čtenář zjistí, že adjektivem *graphic* zde King míní vyjadřování velmi barvitě.

„Musíme si promluvit o průzkumu, což je zvláštní druh pozadí příběhu.“ Průzkumem se zde míní slovíčko „research“, neboli předběžná příprava na psaní, „načítání“ si dobových dokumentů atd.

3) Ukazuje se, že i terminologie gramatická je Pekárkové španělskou vesnicí

V ní totiž překladatelčiny slabiny vycházejí najevo ve své plné ošklivosti. Snad jediný termín tu není přeložen dobře. „Compound and complex sentences“ nejsou „souřadící a podřadící souvětí“, ale souvětí **souřadná** a **podřadná**. Nic jako „apositivy“ a „modifikátory“ neexistuje, „modifying phrase“ je prostě přívlastek, zatímco „appositive“ je přístavek. Stejně tak neexistuje „činné sloveso“, jen sloveso v činném rodu. „Passive voice“ není „pasivní hlas“, ale trpný rod. A když už jsme u toho rodu trpného: snad žádný Čech by nenapsal „Schůze bude konána v 19.00.“ – a proto před tím King ani Pekárková nemusí české čtenáře varovat. S trochou překladatelské invence mohla Pekárková varovat před nadužívaným pasivem reflexivním, větami typu „ono se to udělá“, ale bohužel, nestalo se.

4) Nedostatky zjišťujeme i v anglické frazeologii a idiomatice

„Jednou večer jsem tam zašel, abych se zbavil dalších pár *mrtvých vojáku*, a viděl jsem. . . “ Ne, ačkoli je Stephen někdy morbidní, masový hrob ve sklepě nemá. *Dead soldier* totiž obvykle překládáme jako *kuželka*. . . zkratka a dobře jde o prázdnou láhev.

V jiné pasáži King vzpomíná na všechny ty dobráky, kteří začínajícím autorům kladou na srdce, aby si proboha nechali původní zaměstnání, a to dle Pekárkové „se šklebem Vašeho Strejdy Boba“. Prostým nahlédnutím do kteréhokoli anglického výkladového slovníku však zjistíme, že fráze „Bob’s your uncle“ znamená „Všechno je v pořádku“. V tomto kontextu tedy musíme překládat „a s blahosklonným úsměvem nám kladou na srdce“ atd.

Pokud King čtenáře soustavně oslovuje „constant reader“, znamená to „okamžitý čtenář“ nebo „stálý čtenář“, ale prostě a jednoduše „věrný čtenář“, stejně jako „at the end of the day“ není „na konci dne“, leč „nakonec“ (a protože si King stěžuje na nadužívání a protivnost této fráze, mohli bychom adekvátně překládat výrazem „ve finále“.) Větu „i když (Hemingway) seděl ožralý na prdeli“ pak anglista rychle rozluští jako „i když byl (Hemingway) ožralý jako doga“.

5) Zvláštní neslavnou kapitolu si zaslouží i kapitola věnovaná tomu, jak nepsat

Stephen King učí na příkladech – a v tomto případě si vybral Cormaca McCarthyho za poměrně nepřehlednou větnou stavbu a Lovecrafta kvůli nadužívání internacionalismů. To, co však Pekárková předvedla při zcela ledabylém překladu McCarthyho i Lovecrafta, je *poprava* autora. Pro srovnání jsem požádal Pavla Dominika, o jehož erudici snad nikdo z přítomných nebude pochybovat, aby vyhotovil kontrolní překlad. Pavel mi promptně vyhověl, za což mu tímto velmi děkuji. Nechme tedy zaznít ukázky:

Cormac McCarthy, *Krvavý poledník*

Pavel Dominik: „Kdosi strhl té stařeně pásku z očí a pak ji i toho kejklíře vyprovodila sprška ran, a když se všichni uložili ke spánku a mírný oheň hučel v poryvech větru jako supící zvíře, ti čtyři si ještě dřepili na okraji světla z ohniště uprostřed všech těch podivností, které byly jejich jediným majetkem, a dívali se, jak roztřepené plameny prchají po větru, jakoby vtahovány nějakým vírem v té okolní prázdnotě, nějakou vířivou smrstí v té přiléhavé pustině, před níž

leží zapovězena posmrtná proměna člověka a jeho vydávání z počtu.“

Iva Pekárková: „Kdosi stařeně strhl šátek, kterým si zakrývala oči, a ona se společně s kejkliřem vytratila, a když se sem společnost vrátila přenocovat v krbu praštěl ohýnek jako cosi živého, tito čtyři se příkrčili na okraji záře plamenů, mezi podivuhodnými nevolníky, pozorující, jak nepravděelné plameny utíkají po větru, jako by je do sebe vsával jakýsi maelstrom tam kdesi v prázdnotě, jakýsi vír na tomto smetišti, tak výstižném pro podobnost pomíjivosti lidstva, kde leží ladem veškeré jeho snažení.“

Druhá ukázka pochází z jedné Lovecraftovy novely, která zde již vyšla dvakrát, poprvé v překladu Stanislavy Pošustové, podruhé zcela nedávno v překladu Milana Žáčka. Kontrolní překlad jsem převzal ze Žáčkova překladu.

H. P. Lovecraft, V horách šílenství

Milan Žáček: „Mezi inherentní znaky způsobu uspořádání této věci patřila kožovitost, nepodléhání zkáze a skoro absolutní nezničitelnost, jež náležely do jakési etapy vývoje bezobratlých v paleogenu, zcela se vymykajících našemu chápání.“

Iva Pekárková: „Kožovitá, nerozbitná a bezmála nezničitelná kvalita byla inherentním atributem způsobu organizace této věci a příslušela jakémusi paleogennímu cyklu evoluce bezobratlých, zcela se vymykajícím našim spekulacím.“

Zkráceně tedy: **Nerozbitná kvalita byla inherentním atributem organizace věci.**

Myslím, že toto netřeba komentovat a můžeme přejít k bodu č. 6, jímž je:

Křečovitá, zcela neumělá a interferencí trpící vyjádření

Příliš nekomentuji, pouze vyjmenovávám jednotlivé případy:

„Jedna z vážně špatných věcí, které můžete svému psaní provést, je příliš vyšňorit slovník.“

„Jednoduché věty vám poskytnou cestu, kterou se můžete dát.“

„Pro mě hudba představuje jen jiný způsob zavření dveří.“ „Dovolte situaci a té jedné nečekané změně v ní vás unášet.“

„Rána patří tomu, co je nové – současné kompozici.“ „Vaší prací je se ubezpečit, že múza ví, kde budete každý den od devíti do dvanácti. . .“

„Úlohou beletrie je objevit pravdu pod sítí lží příběhu, ne se dopustit intelektuální nepoctivosti a hnát se za dolarem.“

„Dorazíte na třetí hladinu, přirozeně, a začnete psát beletrii.“ Básník tu chtěl patrně říci „dostanete se/ vyšvihnete se na třetí úroveň“.

„Její pohled měl v sobě čaromocnou kvalitu, která ničila lepenky.“ Tuto kryptickou větu bude asi třeba posluchačům rozvést – King v ukázce z fiktivní slohové práce vypráví o sestře vypravěče, která byla něco na způsob Godzilly – co krok, to rozšlápnutá hračka, nu a už jen pohledem dokázala odlepit izolepu držící plakáty na stěně. Jak se z izolepy stala „lepenka“, čert ví.

A konečně tu máme za 7) Všehochuť aneb co se do ostatních šuplíčků a kategorií nevešlo

„Marshmallows“ je v českých poměrech – přibližně – žužu; ponechat tento výraz nepřeložený čtenáři příliš nepomůže. Stejně tak bude bezradně zírat na údaje uvedené „v inčích“ – když už, tak palcích, ale mnohem lépe v centimetrech. „Ribbed condom“ není „kondom s žebírky“ (takové spojení přímo vnucuje otázku

-----

typu: „A byla ta žebírka vepřová, nebo telecí?“), ale „vroubkovaný kondom“. „Guitar riffs“ nejsou „jistě charakteristické figurace“, ale prostě kytarové riffy, stejně jako „lead guitar“ není „vedoucí kytara“, ale „sólová kytara“. Hudebník v kapele nezůstává „na bubnech“ a „na saxofonu“, ale „za bubny“ a „u saxofonu“. Stažený výraz „Fuggeddaboutit“ není nic jiného než „Forget about it“, tedy „zapomeňte na to“, nikoli „Do prdele“, jak se nám snaží překladatelka namluvit. Když King vzpomíná na jeden kurs tvůrčího psaní, který mu bylo absolvovat, vyznává se mimo jiné z toho, že v porovnání s existenciálními básničkami o Vietnamu mu jeho vlastní tvorba, tedy jeden rozepsaný gangsterský román, připadal „drsný“. Bohužel, anglické adjektivum „tawdry“ znamená toliko „laciný a nevkusný“.

Podtrženo a shrnuto: Příručka o tom, jak psát lépe a radostněji, je překladatelčinou ledabylostí a trestuhodnou literární ignorancí zcela znehodnocena. Ba co víc – stala se svou vlastní antitezí, manuálem o tom, *jak nepsat*. Navýsost zarážející přitom je přitom skutečnost, že původního spisovatele tu v roli překladatele podrazil jiný spisovatel, že této překladatelské zradě nezabránily ani ohledy ke známějšímu kolegovi. Nemohu tedy Ivě Pekárková nabídnout nic než SKŘIPEC, s jehož pomocí by mohla započít studium relevantních pramenů. Mezi prvními bych jí doporučil *Chrám i tvrz* Pavla Eisnera.

Viktor Janiš, překladatel a redaktor

A na toho se nedostalo. . .

I když na jiném místě našeho časopisu přinášíme kritiku čerstvého nositele Skřípce, neodolali jsme přetisknout i část posudku na překlady dosti hrozná, ne však natolik, aby získaly patřičné ocenění. Zkrátka tomu dala, tomu dala a na tyhle se nedostalo.

Každý rok se při rešerších na Skřípec objeví několik titulů, které si anticenu sice nezaslouží, ale na druhou stranu stojí aspoň za zmínku v celkovém přehledu.

Jako první je to titul Kobra 11, díl II, od K. Pittermanna (celé jméno nikde není uvedeno, ale beztak zřejmě jde o pseudonym) z nakladatelství Plejáda. Ten využívá onen starý, už za první republiky velmi oblíbený postup opepřit text cizími slůvky kurzívou, aby bylo zcela zřejmé, že děj se neodehrává v Zadních Kotěhůlkách, ale ve velkém světě plném exotických dobrodružství. Abych uvedl příklad: „Andrea Schäferová [kladná policistka] jela do práce. Řídila svou zbrusu novou Škodu Octavii a libovala si, jak je to překvapivě pěkný vůz, i když ho vyrábějí až za hranicemi na východě v *Tschechien*.“ (s. 49) A čtenář si může dotyčné slovo vyhledat v jednostránkovém slovníčku vzadu, od *au revoir* až po *voilà*.

A tak se v jedné napínavé scéně stane i toto:

„Zdrhnul mi! *Scheisse!*“ volal do tmy Simir (62). A když nalistujete dozadu, ve slovníčku skutečně objevíte: „**scheisse!** (něm.) – *šajse*: vulgární nadávka“. To je myslím hodno zařazení do dvorany slávy českých vysvětlivek hned vedle těch legendárních poznámek ke Švejkovi.

Bohužel, na obálce prvního dílu stojí, že jde o první vydání nejen v češtině, ale na celém světě. Jinými slovy, převádět tento seriál do tištěné podoby by bylo moc i na Němce, kteří ho vymysleli, a kniha se sepisuje u nás na základě videokazet a dialogových listin; obávám se, že i onen *product placement* škodovky vypovídá spíš o autorově

-----

národní hrdosti než skutečné pověsti českého výrobku na náročném vývozním trhu. Každopádně kniha tedy spadá mimo záběr Skřípce – vyjma onoho jednostránkového překladového slovníčku.

Ale pojďme už k opravdovým překladům: antologie Případ cely číslo 13, sestavenou Lawrence Blockem, z nakl. BB-Art. To nejmenší, co se dá o překladu Radima Kleknera říci, je, že je neobratný – a redakce Evy Kubešové nepozorná. To si může každý snadno porovnat na povídce Stephen Cranea Modrý hotel, která byla do knihy překvapivě zařazena, a vyšla před několika lety v nakl. Volvox Globator v překladu Evy Masnerové. Klekner se rozhodl hrdinu Donalda Westlakea překládat jako „Dortmundan“ (str. 73–85) navzdory stávající překladatelské tradici stavící koneckonců na faktu, že John Archibald Dortmunder je jeho skutečné jméno. Naopak v další povídce používá jak pro párek, tak pro párkaře slovo „frankfurták“ (str. 223 a n.). K nešťastnému překládání toho, co mělo zůstat v originále, se vrací u popisu hudebních zálib jednoho teenagera: „Žil Metalikou, Potřebou Nadměrné ničivé síly, Azylem Duše.“ (str. 37; že poslední je Soul Asylum, je jistě každému zřejmé, ale dalo mi větší práci vypátrat, že ve druhém případě jde o Urge Overkill, chicagskou kapelu na starém kontinentě nepříliš známou). Když se v povídce z počátku 20. století vypravěč vydá na dlouhou procházku, překládá Klekner „I intended to call upon Trenton“ jako „měl jsem v úmyslu zavolat do Trentonu“ (str. 206) místo správného „navštívit“. V titulní Futrellově povídce nechává detektiva oslovovat správce věznice nejen nepřeloženým „pane Wardene“ (str. 135, 137), ale také agramatickým „pane správČE“ (str. 129).

Mohli bychom debatovat o tom, nakolik mění charakter hrdiny líčeného jako nemluvného až povýšeného potrhleho génia, přeložili Klekner jeho lakonické „All right. I'll do it.“ jako „Tak vidíte. Takže mi nezbyvá nic jiného, než se do toho všeho pustit.“ (str. 109) Rozhodně to ale přehání s groteskností jeho vzhledu: „Široké huňaté obočí, abnormální co do šířky i do rozpětí, ze kterého trčely na všechny strany mohutné hrubé žluté žíně“ (str. 105), když autor chtěl pouze říci „oboch (atd.), korunované hustou kšticí strapatých žlutých vlasů – crowned by a heavy shock of bushy, yellow hair.“

Ale tohle všechno by se dalo odepsat jako průměrný nebo podprůměrný překlad, jakých je nejen u BB-Artu jedenáct do tuctu a který by asi nestál za zmínku tady, nebýt jedné věci, která mě praštila do očí, když jsem si knihou náhodně listoval: Harlan Ellison v tradičně mnohomluvné předmluvě ke své povídce líčí, jak na něj zapůsobilo zjištění, že právě mluvil, aniž to věděl, se svým oblíbeným autorem, detektivkářem Cornellem Woolrichem alias Williamem Irishem: „Cornell Woolrich! Ježíši, kdyby Hans řekl, že jsem seděl vedle Ernestašousta Hemingwaye, nerozhodilo by mě to víc. Bertrand Russelle [sic], Bob Feller, Dick Bong, Walt Kelly. . . všichni mí hrdinové. . . ani z poloviny by mě to tak nevzalo. Cornell Woolrich! Málem jsem padl do mrákot.“ (str. 90) To je dost podivné vyjádření úcty.

Nuže, chtěl bych pana Kleknera – který mimochodem pro BB-Art překládal i Hemingwayův životopis – poučit, že pokud v angličtině stojí „Jeeezus, if Hans had said I was sitting next to ErnestfuckingHemingway it couldn't have collapsed me more thoroughly.“, i kdyby to bylo psáno jako zde dokonce dohromady (Harlan Ellison se nechá poroučet a vzkazuje, že odborný termín pro takové vsunutí je tmese), přeložit se to dá jen a pouze jako „samotný E. H.!“ Myslím, že toto se rovněž zařadí do análů českého překladatelství, hned vedle člověka, jenž před lety stejnou konstrukci přeložil, jako by šlo o participium tranzitivního slovesa.

Zmiňoval jsem se tu o vysvětlivkách. Ve sbírce Stephen Kinga Čtyři po půlnoci, vydané ve dvou svazcích nakladatelstvím Pavel Dobrovský – Beta, na celkových zhruba 740 stránkách je přes 60 poznámek pod čarou, i když překladatel Ivan Němeček trochu fluluje, podívejme se na to, straně 154 1. dílu je „APU – Auxiliary Power Unit – pomocný zdroj elektrické energie“; za to o 34 stran dále již je něčím jiným „APU – Auxiliary Power Unit – pomocná energetická jednotka.“

Valná část poznámek pečlivě rozvádí podružné až triviální detaily: např. „Z mužova dechu cítí Sen-Sen * ústní deodorant“ a spousta dalších jednorázově použitých značkových jmen, pro naše naprosto nicneříkajících a nepodstatných. Ovšem také:

„Drsný Harry * filmová postava ztělesněná Clintem Eastwoodem“

„Freddy a Jason * postavy z hororových filmů Noční můra na Elm Street a Pátek třináctého“

„mikina s nápisem Cincinnati Bengals * pozn. překl. americký fotbalový klub“

„Navzdory filmům jako Ztracený víkend * film Billyho Wildera z r. 1945“

„půl sáčku dávno prošlých doritos * mexické lupínky“

„pravý raně americký nábytek * umělecký sloh z koloniálního a porevolučního období“

K dokonalosti je tato metoda přivedena ve větě „Sam si připadal jako Wellsův poutník v čase. . . a knihovna jako jeho stroj času * H. G. Wells – Stroj času“

Leckde poznámka slouží spíš k tomu, aby se překladatel své práci vyhnul: Ve větě „Masky se automaticky uvolní, když tlak v kabině klesne pod dvanáct PSI“ Němeček sice vysvětlí „pound for square inch – libra na čtvereční palec“; ale už nechá na čtenáři, aby si to přepočítal na metrické jednotky SI nebo laikovi nejsrozumitelnější údaj 0,8 atmosféry.

A pak jsou poznámky různě nepřesné, zmatené až dočista chybné. Když hrdina navštíví knihovnu, mluví se o titulech „Květiny v podkroví * román V. C. Andrewsové“, česky Květy z půdy; „Peyton Place * román Grace Metaliousové z r. 1958; P. P. je malé městečko v Nové Anglii, jakýsi předobraz Twin Peaks“ Němčesky Peytonův Hrádek, dobový až skandální bestseller; jakkoli i o Twin Peaks by se dalo tvrdit, že odhaluje špínu pod povrchem zdánlivě spořádaného maloměsta, srovnávat styl obojího je jako tvrdit, že Schulbergovo Tím hůř, když padnou je „jakýmsi předobrazem“ Klubu rváčů.

Ale pokračujme: když je zmíněna Zóna soumraku čili Twilight Zone, Rod Serling je opatřen poznámkou „herec a moderátor“; jenže on to byl televizní producent a scénárista, který si onen proslulý fantasticko-hororový seriál vymyslel a také jej uváděl; jinak nikde nevystupoval.

Hrdina jedné povídky je spisovatel, který napsal povídku o muži, který zavraždí svou ženu, ale poté zešílí z představy, že ho její duch stále pronásleduje. Autor o ní sebekriticky konstatuje „it was no Tell-tale Heart“, tedy že se nevyrovná Zrádnému srdci, samozřejmě od Poea; ale Němeček, jinak takový příznivec vysvětlivek ke každíčkému značkovému, či vlastnímu jménu to opíše „nebyla nikterak světoborná“.

A k vlastnímu překladu aspoň pár věcí z Kingových vysvětlujících předmluv:

V předmluvě King na konci osmdesátých let vzpomíná na první polovinu sedmdesátých a mezi kontrastními rysy té doby uvádí: „Nenápadně mi začínaly šedivět vlasy a vousy“ Správně ovšem naopak: „Ještě se mi na hlavě neobjevily první šedé vlasy a vousy“ – uvědomme si, že to vzpomíná dvačtyřicetiletý muž na dobu, kdy mu bylo dvacet sedm.

„Znám spisovatele, kteří prohlašují, že recenze nečtou, a pokud je čtou, tak jim ty špatné nevadí, a myslím si, že existují dva druhy autorů – a já patřím k tomu druhému“. Správně „a dvěma z těchto lidí to dokonce věřím“

Na straně 11, popisuje „Typické všední ráno u Kingů: Seděl jsem u snídaně se svým synem Owenem. . . myslím, že jsme měli s Owenem oba kocovinu“. Z údajů, které King uvádí jinde, vyplývá, že Owenovi mohlo být nanejvýš patnáct šestnáct, což je na pováženou; víme, že King jednu dobu býval alkoholikem, ale že by se dopustil i tak vážného zanedbání povinné péče a ještě o obojím mluvil tak brzy s takovou samozřejmostí? Originál však říká něco jiného: „Myslím, že Owen a já jsme dohromady měli otevřené tak dvě oči.“

Dalšího rozboru se zdržím; koneckonců překlad se tolik neliší od ostatních, které má Ivan Němeček jako nestor českého kingovského překladatelství za uplynulých dvanáct let na kontě, snad jen těch poznámek bývalo méně. Myslím, že je škoda, že se u nás Kingovi nedostává lepší péče; jakkoli to není vysoká literatura, je masově prodáván a čten a přece jenom, je to dovedný vypravěč.

Dalším titulem o kterém budeme mluvit je kniha Pod žabí prdelí od Tibora Fischera v překladu Jindřicha Mandáká. Knihu vydalo nakladatelství Volvox Globator.

Román se odehrává v Maďarsku 40. a 50. let, je však psán anglicky, jelikož autorův otec po povstání v roce 1956 emigroval a syn je už anglofonní.

Napřed si čtenář povšimne jen zbytečně neobratné doslovnosti:

Když hrdina uvažuje o tom, kdo z jeho basketbalového týmu je spolupracovníkem tajné policie, stojí tu „Péter byl jako jediný držitel stranické legitimace příliš zřejmý“ (str. 8). Analytická angličtina si z nezbytnosti vynucuje takto opisné „card-carrier“; ale v češtině se přece v daném kontextu nabízí mnohem organičtější označení „straník“. Podobně spojení „než se dostaneš do čela fronty“ (str. 124), u nás člověk frontu vystojí nebo na něj přijde řada. Agitační čtrnáctideník Party Worker je překládán jako „Dělník strany“ (str. 74), ačkoli doslovnější a českým termínům bližší by byl „Stranický pracovník“, i když nemohu vyloučit, že překlad přímo z maďarštiny by dal něco jiného. Spojení „but then“, tedy takové rozvolněnější „jenže ovšem“, je překládáno doslova a nesmyslně „ale tehdy“ (str. 81). Podobně „Bea ohromila Gyuriho jako osoba, která moc nepřemýšlela o Rákosim“ (str. 119) je otrocký a chybný překlad „Bea struck Gyuri as someone“, tedy připadala mu jako. . . – A narazil jsem i na zcela absurdně nečeskou větu: „Uvnitř hrál se třemi společníky vedoucí skladu karty, který byl stranickým tajemníkem tohoto úseku Ganzových závodů“. (str. 78)

Jenže poté se objeví chyby a nesmysly přímo zářežící. Tak ve scéně, kdy se jezuita vedoucí skauty před odchodem do emigrace loučí se svým dospívajícím svěřencem. Toho času čte Konfucia; hrdina se zeptá „je to k něčemu?“ – anglicky „is it any good“, tedy spíš „je to dobré?“ protože odpověď zní „život je příliš krátký na dobré knihy, člověk by měl číst pouze vynikající“, které se poznají třeba podle toho, kolik tisíc let už jsou vydávány. Jezuitova poslední slovo

zní „A občas si čti v bibli. It's had some good reviews, you know.“ Tedy: Víš, měla docela příznivé recenze. Ovšem v Mandákové překladu: „Je v ní totiž pár dobrých podobenství.“ (str. 68)

V další scéna je hrdina pro výstrahu na noc zavřen do cely spolu s recidivistou – veteránem, který zálibně vzpomíná na nejprísrnější a nejproslulejší z maďarských káznic: „Chleba a škvarky byly vynikající. Už jenom kvůli tomu chlebu a škvarkům to stálo za to.“

„The bread and dripping were outstanding. It was worth it for the bread and dripping alone.“ Samotného recidivistu pak popisuje slovy: had the sort of hard, well-defined muscles that would have socialist realist painters fighting for space – měl ty tvrdé, výrazně se rýsující svaly jako u malířů socialistického realismu bojujících o místo na slunci (str. 76)

Tentýž hrdina dokáže odvést práci za tři, je podle toho příslušně odměňován od kusu a nachází v tom zalíbení: „Když přepočítával svůj výplatní sáček (práce na hodinu), obvykle přidal informaci o superlativní úrovni kapesného svého syna“, správně ovšem: když si počítal, kolik bude mít na výplatní pásce, což dělal každou hodinu: as he calculated his pay packet (an hourly event).

O třídních nepřátelích nahnanych do továrny se praví: „Kněží, účetní, diplomaté, kartografové, šlechta, všichni byli jako lidé nešikovní“. (str. 80) Nevím, je-li možné být nešikovný ještě i jako něco jiného, ale „all undextrous to a man“ samozřejmě znamená „do jednoho nebo jako jeden muž nešikovní“.

V Ganzových závodech se navzdory stachanovské kuchaře neplnil tříletý plán (str. 81) despite Stachanovite book-cooking, the Three Year Plan was not being fulfilled – nikoli cookbook, tedy navzdory stachanovskému falšování výkazů.

Další pozoruhodná místa uvedu jen telegraficky:

looking down the finger he was pointing at Gyuri as if down teh barrel of a gun – se díval na svůj prst, kterým ukazoval na Gyuriho, jako kdyby se díval do hlavně pušky (str. 83)

He had returned at the end of '45, with a dozen chums who disembarked from the prisoner of war camp in Denmark where they had been guarding themselves, carrying two thousand cigarettes and fluent in fifteen languages – Vrátil se koncem pětáctýřicátého s tuctem kámošů, kteří vyšli ze zajateckého tábora v Dánsku, kde hlídali sami sebe, měli dva tisíce cigaret a domluvili se patnácti jazyky (str. 72)

Szósz was inescapably struck in cheerfulness but went up a jubilation or two when he saw a young Fischer – byl ztělesněná dobrosrdečnost, pokaždé explodoval nadšením, třeba i dvakrát, když viděl. . . (str. 82)

Bea was attractive, though by no means the fairest to be Patakied (tj. nejhezčí z jeho mnoha dosavadních přítelkyň) – byla přitažlivá, ale v žádném případě ideálním objektem ke zpatakizování (str. 118)

Úryvek z proslovu J. Vaňka ml. při příležitosti udělování letošního Skřípce. redakčně kráceno

---

Frigyes Karinthy: Cizinec

Na terase seděly a rozjímaly tři ženy.

„Ach ano, ano, úspěch,“ řekla paní Lenke s pohledem upřeným do dále, zatímco něžnou rukou roztržitě sáhla po pouzdru s cigaretami – „ten jistý, určitý pocit, že se líbíme, že vzbuzujeme touhu, bez jakéhokoli úsilí, bez úmyslu, jednoduše proto, že jsme: ano, to může být opojné. Ale jaký je to vzácný, jen krátký okamžik!“

Její přítelkyně se nad tím zahloubaly. Paní Böske se zadumaně dívala před sebe a v hlubokém zamyšlení usrkla z voňavého likéru, který se před ní zelenal v broušené sklence.

„Cizinec,“ řekla potom váhavě. Přítelkyně k ní zvědavě zvedly hlavy.

„Ani jeho jméno neznám – a tak mu říkám cizinec. Stalo se to snad před dvěma roky, ale ani to nevím jistě. Zapomněla jsem už tu příhodu, snad jsem si dosud na ni ani nevzpomněla, ale jak jsi začala mluvit, v tom okamžiku jsem ho viděla – a měla jsem ho před očima celou tu dobu, co jsi hovořila – a dávala jsem ti za pravdu: je to takový okamžik, a ten je ten pravý.“

„Jaký byl?“ zašeptala paní Erzsi vzrušeně.

„Vysoký a hubený. Kostnatá tvář, ne mladý, oči hluboko posazené a zvláštní – pozorný pohlad, který člověka sledoval, a přece to byl pohled temný, chmurný. Měla jsem ten den ostatně velmi špatnou náladu.“

Vzdychla a vyprázdnila sklenku.

„Posedávala jsem sama doma. Neměla jsem do ničeho chuť, cítila jsem se stará a bez iluzí. Můj manžel odcestoval, čekala jsem, že se vrátí až v noci, ale nestýskalo se mi po něm. Byl přede mnou pustý, nudný večer, neměla jsem ani chuť zaběhnout k vám. Skládala jsem ložní prádlo, potom jsem nečinně ležela na pohovce, začala jsem listovat v knize, ale i tu jsem odhodila. Vtom někdo zazvonil.“

Paní Böske povzdechla.

„Pokojská něco říkala v předsíni, vysvětlovala, že pán není doma, prosila návštěvníka, aby přišel zítra. Ale ten ji neuposlechl, pevné kroky se blížily ke dveřím, zaklepal. Zvedla jsem se na pohovce. Vstoupil cizí člověk. Byl viditelně překvapen, že vidí jenom mě. Nevěděl ani co říci, v rozpacích pozdravil. Zeptala jsem se, jak mu mohu pomoci, neodpověděl. A potom, bez vyzvání, začal mluvit hlubokým, vzrušeným hlasem.

„Vy jste jistě manželka pana K., prosím za prominutí, já hledám pana K. – jedná se o opravdu důležitou záležitost.“

„Copak vám pokojská neřekla, že není doma?“

„Je to výjimečně důležitá záležitost,“ opakoval cizinec a pořád na mě tak hleděl. „Promiňte, paní, ale pan K. o tom ví.“

Zrozpačitěla jsem, ukázala jsem na křeslo u stolu. „Posadte se,“ pravila jsem, jen abych něco řekla.

Podíval se na mě, potom na křeslo. Pak se posadil. Ale nespouštěl ze mě pohled, rozhodný, jednoznačný, hleděl jen na moji tvář.

„Můj manžel se vrátí domů až v noci,“ mluvila jsem rychle, abych zakryla své rozpaky, „ale snad byste mi mohl laskavě říci, o co jde, abych ho mohla informovat.“

Vstala jsem, učinila nejistý pohyb – povstal také. Neodpověděl, hleděl na mě nehnutě, se staženým obočím, nespouštěl ze mě zrak – nyní už jsem si byla jistá, že ho nezajímá, co říkám, slova na

-----

něho nepůsobila: díval se na má ústa, jako by propadl jejich kouzlu. Otočila jsem se. A teď se stala podivná věc. Cizinec došel až ke mě, docela blízko. Odtáhla jsem se a znovu usedla na pohovku. A nyní se cizinec posadil vedle mě. Ale pochopte, nebyla v tom žádná dotěrnost. Předklonil hlavu, hleděl mi do tváře a nemluvil. Znovu jsem vstala, začala jsem drmolit.

„Snad abyste počkal, vlastně co to říkám, vždyť se vrátí až v noci. . .“ Usedla jsem do křesla, cizinec vstal a šel za mnou. A usedl těsně vedle mě, na sousední židli. A zíral, nyní už nepokrytě, dychtivě, s pootevřenými ústy, závratně, v úplném zapomenutí sebe sama hleděl na má ústa. Řeknu vám, nebylo v tom žádné násilí, hrubá touha, chuť podrobit si – byl tak bezmocný, nešikovný, tenhle nedostatek způsobů, tohle vzplanutí, ten jednoduchý pohyb, to omámení, jak mě sledoval, jako by před ním uhodil blesk. Ano, to byl ten okamžik, o němž hovořila Lenke, cítila jsem, že i mě se zmocňuje opojení, na okamžik jsem cítila, co může znamenat pro muže, že já jsem žena, že jsem hezká, cítila jsem, fyzicky cítila magnetické vlny, jak proudí z mého těla a ochromují jeho vůli, že musí bezmocně kroužit okolo mě, okouzlen a očarován ve stále užších kruzích, blíž a blíž, až už mu dojdou síly a padne v mdlobách žhnoucího jádra do mých úst. Byl to báječný, triumfální pocit, třásla jsem se, ale byla jsem klidná – udělala jsem ještě pár pokusů: posadila jsem se na jedinou židli, potom zpět na pohovku, přitom jsem klidně a plynule hovořila dál a nestarala se o něho, už jsem neočekávala, že odpoví, věděla jsem, že toho není schopen – ale šel za mnou, všude, blizoučko, stále byl vedle mě, na tom krátkém vlákně, jehož konec jsem držela v rukou. A díval se, díval se na má ústa a čekal, čekal, čekal, dvě rozšířené obrovské zorničky, jako dvě žhavé komety, ponořené v mlze, opilé touhou.“

Paní Böske se odmlčela, sáhla po sklence. Obě ženy seděly teď vzpřímeně, sledovaly ji lačným pohledem.

„A dál?“ zeptala se vzrušeně paní Erzsi.

„Náhle vběhl dovnitř můj syn Gyuri s dětmi od sousedů. Dělalí hrozný kravál, obrátili byt vzhůru nohama. Cizinec něco koktal, snad že vyhledá mého muže v úřadě.“

Ještě té noci, potmě, s bušícím srdcem, ale lhostejným hlasem jsem referovala manželovi, že ho hledal takový a takový pán. Manžel konečně poznal podle mého popisu, o koho jde.

„Aha, Skurek,“ řekl. „já už vím, to je ta záležitost s dřevem. Jsem rád, že mě nenašel doma, to je strašný člověk, je chudák hluchý jako pařez, ale nepřízná to, jen má stále přilepený nos člověku na ústech, aby porozuměl, a k tomu je nešťatník ještě strašně krátkozraký. Napíšu mu, že mu dodám dva vagóny dřeva.““

přeložila Ana Okrouhlá

László Király: Tajemná noční návštěva

V druhé polovině prosince, několik dní před vánocemi, po setmění sjížděli z hor dva jezdcí na koních. Přicházeli v nečase, jako uprchlíci, jako psanci; těžký ledový déšť bičoval všepohlcující bláto. Pokoušeli se ochránit sebe a záda koní širokými černými plášti, ale skučící vítr zmařil každý jejich pokus.

Směřovali přes pole k vesnici. Neměli tušení, jak jsou daleko od vesnice, nevěděli ani, jestli v údolí vůbec najdou nějaké stavení,

spoléhali na koně. Mělo by se říci: dva koně směřovali ke vsi a nesli dva jezdce – z laskavosti. Jeden z jezdců promluvil:

„Jedeme podél srázu.“

„Jak to víš?“

„Sleduj koně. Chvějí se. Cítíš to?“

„Necítím nic. Já se také chvěji. Ach, ta únava! Chce se mi spát. Lehnout si do čisté postele, v teplé místnosti – to je to, po čem toužím. Vykoupat se v teplé vodě.“

„Jen co přijedeme do údolí, vyprosíme si někde nocleh,“ řekl první jezdec.

Z velké dálky, od lesa, přinášel vítr vlčí vytí. Takhle zdálky byl ten hlas děsivý, s poryvy větru chvílemi slábl a zase sílil.

První jezdec uslyšel vytí okamžitě a přestože tušil, že přichází zdáli, předklonil se a z hrušky sedla sejmul sekeru s dlouhým topůrkem.

Druhý jezdec se ozval. „Slyšel jsi to taky?“

„Co?“

„Vytí.“

„Neslyšel. Já jsem neslyšel nic. Něco se ti zdálo.“

„Ale sekeru jsi sundal, už nerachotí.“

„Bojíš se?“

„Bojím.“

Koně se po několika krocích stoupání náhle zastavili.

„Podívej se dolů!“ vykřikl první jezdec. „Dolů, do údolí!“

Několik set kroků od úpatí vrchu blikala drobná světélka vesnice.

„Taková byla moje rodná vesnice,“ odpověděl druhý jezdec. „Taky tam byly domky se zápražím a okolo zápraží rostlo víno. V neděli ráno čistě umetli cestu před vraty. A v tuhle dobu, v zimě, také tam tak kouřily komíny.“

Koně našli cestu, jejich krok byl teď jistější a hbitější. Muselo být pozdě, světla jedno po druhém zhasínala. Po několika krocích zaslechli docela zblízka štěkot psa. Koně se zastavili.

„Je tady dům,“ řekl první jezdec. „Sesednu s koně.“

Sekeru držel napřaženou před sebou, tápal tmou. Došel k plotu. Pes na druhé straně plotu zlostně vrčel. Po chvilce někde bliklo světlo, otevřely se dveře a v zahradě se černě rýsoval stín vysokého ramenatého muže.

„Kdo je tam?“

„Pocestní. Prosíme o nocleh.“

Muž se vrátil do domu, v osvětleném obdélníku dveří se začal oblékat. Z trámu sňal lampu, rozsvítil ji, natáhl si kožich a vydal se k bráně. Zůstal stát na druhé straně plotu, proti pocestnému, zvedl lampu do výše očí a zkoumal tvář příchozího.

„Odkud přicházíte?“

„Z lesa. Od lesního.“

„V tuhle dobu?“

Příchozí na to neřekl nic.

Muž s lampou si ho prohlížel. Když uviděl sekeru, beze slova se otočil, přešel k nízké kůlně, vzal z pouzdra sekeru a přišel zpět. Otevřel bránu, psa zavolal k sobě.

„Vylezte zpátky na koně,“ řekl. Potom se postavil před koně a vykročil.

Vesnice byla tichá. Hvízdání větru ustalo, ve světle lampy poletovaly sněhové vločky. Muž je dovedl k velkému domu s okenicemi, zaklepal na okno. Uvnitř se rozsvítilo. V okenním rámu se objevila šedivá tvář s brýlemi.

„Kdo je?“

„To jsem já, pane učiteli. Jsou tu dva pocestní. Hledají nocleh.“

Učitel se podezíravě díval na koně. „To není dobré, když dva lidé přijdou odněkud v tuto dobu.“

„Prosíme jen o nocleh, nic víc,“ pravil muž v plášti.

„Já jen říkám, že není dobré, když dva cestující v tuto dobu prosí o nocleh.“

Muž v plášti přistoupil mlčky ke koním. „Sesedni,“ řekl, jeho společník sesedl a přišel k oknu. „Mým společníkem je žena,“ řekl teď muž v plášti. Muž v beranici zvedl překvapeně lampu k ženině tváři.

„Hned se obléknu, počkejte,“ řekl učitel. „Vezměte je dovnitř, Jánosi. zaveďte koně do stáje. Vyhřebelcujte je, dejte jim seno.“ Oblékl se a otevřel dveře. „Pojďte dál. Úplně jste promokli. Usušte se.“ Rozdmýchal oheň. „Svlečte se. Půjdu a obstarám koně.“

Muž byl vysoký, ramenatý, vstupoval do dveří se skloněnou hlavou. Tvář měl zarostlou, kostnatou a unavenou, ale v očích jako by mu hořely ohníčky. Žena byla drobné křehké stvoření, dosahovala muži sotva k ramenům, její plášť – černý pánský plášť – zakrýval až po kotníky šaty, které byly stejné jako šaty mužovy, černý kabátec na způsob dolomanu, zdobený šňůrami, u krku se šedivou kožišinkou, černé přiléhavé nohavice a holínky.

Svlékli pláště a pověsili je vedle kachlových kamen, aby uschly. Žena přitiskla tvář k teplým kachlům.

Vešel učitel. Byl malý, slabých údů, se sněhobílými vlasy, neustále krátkozrace pomrkvával mírným modrýma očima. Mnul si ruce. . .

„Koně jsou v pořádku. Krásní koně, ale velmi hubení. Jednomu chybí jedna podkova. Sundali jsme jim sedla. Jednomu chybí jedna podkova, sundali jsme jim sedla,“ opakoval.

Muž přikývl, ale neřekl nic.

„Určitě jste přišli zdaleka, musíte být unavení. Cestujete dlouho? Bylo to trochu podivné, že jste přijeli v takovou dobu a od lesa. V tuhle dobu tu málokdo projde. Bylo to trošku divné, tak proto. . .“

Pocestní, jako by ani neslyšeli to ospravedlňování, stáli proti sobě, muž hladil ženiny vlasy, čelo, políbil ji na tvář, potom jí rozepljal kabát a pomáhal jej svléci.

„Bydlíte sám v tomto domě, vzácný pane?“

„Ano. Už je to dlouho, co bydlím sám. Velmi dlouho.“ Učitel povzdechl. „Také jsem měl ženu, ale jedné noci mi utekla. Těžko se o tom mluví.“

„Nechtěl jsem vám způsobit bolest,“ řekl muž. „Promiňte mi mou nešetrnost.“

„Oh, to nic, to nic, prosím. Je to už dávno. Ale jinou ženu už nechci. Měl jsem rád jen tu jedinou, no, co mám dělat. Mám ji rád ještě i teď. Ta láska už dostala jinou chuť, ale je tomu tak.“

Muž teď hladil ženina záda, zahříval je a žena ani na okamžik nespouštěla smutný pohled z tváře svého společníka. Ještě stále se třásla zimou a únavou.

„Neberte to jako dotěrnost,“ řekl učitel, „ale vidím, že paní moc promrzla. Mohl bych jí dát nějaké šaty, aby se mohla převléci.“

Starý přešel do druhé místnosti. Vrátil se se staromódními tep-
lými šaty, které však kdysi určitě patřily mladé ženě.

„Oblékněte si to, prosím.“

Žena vzala šaty do ruky, slabě se usmála a rozhlédla se.

„Prosím,“ řekl učitel, „tady se můžete klidně převléci.“

Prošel dveřmi a zatímco rozdělával oheň, slyšel, jak se žena převléká. Později uslyšel kroky a když se podíval ke dveřím, stála tam žena a pravila: „Děkuji pěkně.“

Učitel klečel na jednom kolenu před kamny, s tváří rozpálenou. Zvedl se. Zazdalo se mu, že vidí svou bývalou ženu. Mimoděk sáhl po brýlích.

Žena se vrátila ke kamnům. Učitel také přešel do druhé míst-
nosti. „Pane,“ zeptal se, „odkud přicházíte?“

Muž se otočil, jednou paží objal ženu kolem ramen. Jeho pohled
byl klidný. „Jsme pocestní a prosili jsme jen o nocleh.“

„Promiňte. Nechci se do ničeho plést. Donesu víno. Pojdte se
mnou, přineseme také vodu ze studně. Určitě se chcete umýt.“

Vyšli, přinesli velký železnák vody, postavili jej na oheň, starý
donesl i necky, ve kterých bylo možno se vykoupat.

„Buďte tu jako doma.“ Dal na stůl šunku, vejce a chleba.

I po jídle byli hosté zamklí. Vypadali jako smutní lidé, kteří
všechno uchovávají v sobě, nepadlo mezi nimi ani slovo, jako by
se všechno hromadilo uvnitř, v nich. Jejich tváře byly takové, že
člověk měl stále pocit, že už je někde viděl, tu kostnatou zarostlou
mužskou tvář i úzkou tvář ženy, záramovanou splývajícími vlasy.
Jejich pohyby byly klidné a neosobní, nemluvili a přesto si dokonale
rozuměli, jako ti, kdo velice dlouho žijí společně jeden život. O cíli
a důvodu jejich cesty nebylo možno zjistit nic, nepomohlo ani víno.
Jejich historika tu a tam pokulhávala. Lesník byl bručoun, samotář
a podezíravý člověk a nevzal by jen tak někoho do domu. A koho
by přijal, toho by nepustil těsně před setměním v lůjáku. Učitel ob-
čas vrhl pohled na ženu, její tvář vypadala nyní odpočínutější, její
pohled svědčil o nesmírné mírnosti a přitažlivé otevřenosti.

Voda na ohni se již ohřála.

„Vykoupejte se,“ řekl starý. „Klidně se vykoupejte, já půjdu ve-
dle. Odestelu.“

Odestlal postel, dal mezi peřiny teplou cihlu, ke kamnům si při-
táhl židli a přemítavě, dlouze hleděl do ohně. Zachvěl se. Otevřely
se dveře rozdělující místnosti. Uviděl tvář muže.

„Pojďte sem taky,“ řekl pocestný. „Pojďte sem, nesmutněte tam
tak sám.“

Učitel chtěl říci, že je mu líto je rušit, ale druhý už přestoupil
práh a zval ho dál. „Pojďte, prosím. Jste k nám tak hodný, vzácný
pane.“

Učitel vstal. Na prahu se zarazil, chtěl se otočit zpět, ale něco ho
očarovalo do nehybnosti. V neckách stála žena, nahá ve vystupující
páře, s pažemi vysoko zdviženými si chránila vlasy, aby se neu-
máčely. Oči měla zavřené. Tělo měla velmi krásné. Muž stál vedle
necek s rukávy u košile vyhrnutými a umýval její tělo tak opatrně,
jako by se dotýkal malého dítěte. Žena rozuměla každému pohybu
jeho rukou. Někdy se otočila k muži, potom se natočila bokem, po-
tom zády. Jako by to celé bylo jakýmsi pohanským obřadem, lampa
zavěšená nad jejich hlavami je zalévala slabým, stíny prostoupeným
světem, ve kterém se každý ženin pohyb stával ještě neskutečnějším.

Muž potom dosucha otřel ženu, vzal ji do náručí a s úsměvem ji donesl do postele. Žena objala mužovu šíji dětským pohybem, vy-
padala tak ještě menší. Její vlasy zametaly podlahu. Učitel zaraženě
sledoval ten výjev.

Muž řekl s úsměvem: „No, teď, jestli je to možné, vás poprosím,
vzácný pane, abyste mě tu nechal samotného. Já bych se také trochu
umyl.“

Žena v posteli ležela nehybně.

„Už spíte?“ zeptal se učitel.

„Ne, nespím,“ řekla žena, aniž otevřela oči. „Nespím, ale dnes
večer jsem si přála, abych se mohla vykoupat v teplé vodě a potom
si mohla lehnout do postele.“

„Chápu,“ řekl učitel. Přistoupil k oknu a odkryl otlučené har-
monium. Otevřel je. „Máte ráda muziku?“

Žena kývla, že ano.

Učitel stiskl jednu dvě klapky, jen tak, namátkou, a potom začal
hrát starou, v paměti už skoro zasutou píseň.

„Moc pěkné, moc pěkné,“ řekla tiše žena. „Ani jsem nemyslela,
že dnes večer uslyším takové staré písně. Jsou moc hezké. Děkuji
vám za ně, pane.“ Ale oči neotevřela.

Přišel i její druh, skončil už s umýváním. „Moc pěkně muzicíru-
jete, vzácný pane.“

„Mám radost, že se vám to líbilo,“ řekl starý. „Dobrou noc. Ať
se vám zdá něco pěkného v cizím domě. . . “

Ve dveřích se ještě otočil. „Musím se k něčemu přiznat. Když
jsem šel pro víno, vyzpovídal jsem krčmáře. U něho popíjejí po no-
cích horští myslivci. Teda pokud právě někoho nehledají nebo ne-
pronásledují. Zkrátka. . . vyzpovídal jsem krčmáře, co slyšel: jestli
touto dobou někoho hledají.“

Muž se v posteli zvědavě posadil: „A?“ zeptal se.

„Nic. Horští myslivci nikoho nehledají.“

„Tak vidíte, vzácný pane.“

„Odpusťte,“ řekl učitel. „Jaksi jsem se musel přiznat. Dobrou
noc.“

„Nic se nestalo. Dobrou noc i vám, vzácný pane.“

Starý ulehl. Dlouho se převracel. Nemohl usnout. Přes stěnu
sem bylo slyšet každé slovo, každý pohyb. Žena chvíli plakala.

„Už to nevydržím,“ stěžovala si. „Jsem tak unavená. Už to ne-
můžu vydržet. Komu jsem ublížila, řekni, komu já ublížila?!“

Muž ji uklidňoval: „Neplač. Nemá to smysl. Jednou bude konec.
Vím to jistě, cítím jen, jak se blíží ten okamžik, kdy tomu všemu
bude konec. Jen se do té doby nevzdávej. jen do té doby vydrž. Však
jednou dojdeme, a potom padne světlo i na naše tváře, má drahá,
jenom neplač. Jenom, prosím, neplač!“

Ženin pláč se tišil. Potom stěnou pronikly zvuky objetí. Starý
se ponořil do těžkého, nepokojného spánku. Za svítání se probudil.
Vstal, přistoupil k oknu a vyhlédl ven. Noc přikryla vesnici sněhem
do slavnostní nehybnosti.

Zanedlouho vstali i hosté. Vyšli z místnosti, vzali si k snídani
po sklenici vína a soustu chleba, nabízenou šunku si vzali s sebou.
Muž se otočil ke starému: „Co jsme dlužni, vzácný pane? Musíme
bohužel vyrazit. Před svítáním chceme vyjet z vesnice.“

„Nedlužíte vůbec nic,“ řekl učitel. „Nějak jsem si vás zamiloval.
Pánbůh ví, jak to je. Ale nabídnu vám obchod.“

„Obchod? A jaký?“

„V noci sněžilo. S jezdeckými koňmi v takovém počasí nikam nedojedete. Dám vám za ně dva horské koně. Svoje. Nejsou pohlední, ale dá se s nimi jít kamkoli. Já vykrmím ty jezdecké a potom je prodám. Nuže? Pomohlo by vám to?“

„Podívejme se na ty vaše koně.“

Všichni tři vešli dozadu do stáje. Ve světle lampy tu stáli čtyři koně. Dva hubení jezdečtí a naproti nim dvě malé huňaté, ale silné horské kobyly.

Muž přistoupil ke klisnám a poplácal je po šíjích, sáhl jim pod břicha. Zkoumal jim zuby, sehnul se a prohlédl jim nohy. „V pořádku,“ řekl pak.

Obě klisny osedlali a napojili.

Tma se začala vytrácet, v noci se obloha vyjasnila, sníh svítil, už bylo vidět dost daleko. Žena se zachvěla, přitáhla si široký plášť. „Je mi zima,“ řekla.

Učitel vešel do domu a vrátil se s širokým ovčím kožichem. „Vezměte si to na sebe. Je pěkně teplý.“

Žena rozpačitě pohlédla na svého společníka. Ten sklonil hlavu. „Tolik peněz nemáme.“

„Nechci žádné peníze. Jen si to oblékněte,“ řekl učitel. Byli připraveni.

„Nepojedeme po cestě,“ řekl muž. „Vyrážíme tudy podél zahrad a přejedeme přes vrch. To je nejkratší cesta.“ Vztáhl ruku: „Mnoho štěstí, vzácný pane. Děkujeme za všechno.“

I žena mu podala ruku, její smutný pohled zpod černé kapuce ještě jednou sklouzl přes dvůr, dům a na okamžik spočinul i na tváři starého.

„Můžeme jet.“

Projížděli zahradou, kopyta koní se hluboko bořila do čerstvého sněhu. Cestující se neotočili, nezamávali, i z jejich držení bylo patrné, že nehovoří ani spolu. Vzdalovali se, dva černí ptáci na bílém poli.

Starý založil koním seno a vrátil se do domu. Postavil se k ohništi. Rozednívalo se. Zmocnil se ho jakýsi neklid. Jako by někdo mluvil ve vedlejší místnosti. Zašel se tam podívat. Nikdo. Jemné bílé plátno neustlané postele: jako zimní chlad. Nezakryté harmonium zívalo. V místnosti byla zima, jako by v kamnech už po léta neplápolal oheň. Přešel do vedlejší místnosti. Na stole v neladu ponechané nádobí od večere. Uprostřed místnosti dlouhé necky. Zvedl džbán. Byl prázdný. Ještě jednou nahlédl do vedlejší místnosti: stejný obrázek. Na opěradle židle šaty jeho zmizelé manželky. Co to bylo? Kdo byli ti lidé?

Rozednilo se. Přešel dvůr, zaklepal na okno sousedova domu.

„Sándore, pojdte sem, Sándore. Přineste sedlo, buďte tak hodný. Pojdte co nejrychleji.“

„Co se děje?“

„Nic, nic, jen pojdte.“

Než soused přišel, oblékl si kabát vyložený těžkou beraní kůží a beranici z lesklé kůže.

„Co se stalo? Dobré jitro,“ vstoupil Sándor.

Učitel se tajuplně usmíval, ukazoval na stůl. „Vidíte?“ Pak otevřel dveře spojující obě místnosti. „Toto také?“

„Vidím.“

„V pořádku. Přineste sedlo. Vyměnil jsem dva koně. To budete koukat, Sándore! Dostal jsem v noci za dvě klisny dva jezdecké koně. Nebudete tomu věřit.“

Vešli do stáje. „No, co tomu říkáte?“

Sándor rozpačitě zamrkal. Od žlabu je pozorovaly dvě malé houževnaté kobylinky.

„Ale přece. . . Ale to jsou, prosím, ti samí koně. Vaše Veselka a Strakoš.“

Učitel neřekl nic, hleděl zadním oknem do zahrady.

„Hotovo?“ otočil se.

„Hotovo.“

„Vyvedte ji. Ne, ne na dvůr. Sem do zahrady. Dobře. Děkuji. Pomozte mi přece trochu, abych nasedl.“

„Kam chcete jet, pane učiteli, co se stalo?“

„Tudy pojedu,“ řekl učitel sedící v sedle. „Vidíte ty stopy, Sándore?“

„Jak bych neviděl.“ Stopy dvou koní se táhly přímo na konec zahrady, tam se stáčely trochu doleva mířily k horám.

„Ale kdo tudy jel?“

„Oni. Oni tudy jeli. Ti, s nimiž jsem vyměnil koně.“

„Jaké koně, pane učiteli, jaké koně?“

„No, zaplať bůh, děkuji za sedlo, sousede.“

Malá horská klisna vyrazila k horám. Muž jménem Sándor chvíli stál se svraštělým obočím. Mžouraje hleděl za učitelem. Šel zpátky do stáje a postavil se za koně, který tu zůstal.

„Strakoši,“ oslovil ho tiše.

Kůň otočil hlavu.

Muž vyběhl ze stáje a proběhl dvorem. Vešel do domu. Přistoupil ke stolu. „Co jsem měl vidět?“ přemítal. „A na co se to ptal, jestli to vidím?“

Na stole byl plechový talíř, vidlička a nůž. Vedle stál pohár ze silného skla a prázdný opletený džbán. Otevřel dveře do pokoje. Do nosu ho udeřil vlhký pach. Pach desetileté nehybnosti.

přeložila Ana Okrouhlá

Georgi Gospodinov: Pivoňky a pomněnky

Znali se sotva pár hodin. On – něco přes třicet, ona – něco pod. On potřeboval poslat balík svému známému za oceánem. Ona to měla jen zprostředkovat. Záležitost na pět minut, už dvě z celkem tří hodin, co jí zbývaly do odletu, se však nebyli schopni rozloučit. Teď – přesně šedesát minut před startem – seděli v rohu kavárny letištní haly, pili už třetí kávu a mlčeli. Vyčerpali všechna témata, která pomáhají mezi dvěma neznámými lidmi udržet konverzaci. A mlčení pomalu začínalo být nesnesitelné. Stoleček mezi nimi se ztrácel pod prázdnými umělohmotnými pohárky, zkroucenými nekonečným otáčením jejich prstů do nejroztodivnějších tvarů. Plastikové lžičky na kávu byly dávno rozlámané na nejmenší možné kousky, prázdné pytlíčky od cukru přetvořené v miniaturní lodičky.

Napadlo ho, že by z toho stolku byl dobrý ready-made objekt, nebo řekněme instalace, kterou by nazval Apologie tísně (umělohmotné šálky na kávu, lžičky, prázdné sáčky od cukru, bílý stoleček). Pak se mu to ale zdálo hloupé a raději mlčel.

– To, co se přejde mlčením, změní se ve zlomené lžičky a zmačkané pohárky – řekla z ničeho nic. Napadlo ho, že už nikdy nepotká druhou takovou ženu, která by četla jeho myšlenky, a se kterou by chtěl do konce života zůstat v této kavárně. Lekl se, že použil, i když jen v duchu, fráze – „do konce života“.

– Pojdme si promluvit – řekla, ač předtím po dvě hodiny nezmlkli.

Hodina, co jim zbývala, byla bolestně málo na to, aby se proplývala chozením kolem horké kaše a skládáním lodiček. A protože on nezačal, prostě řekla:

– Musíme přijmout jako fakt, že se někdy lidé jednoduše míjejí.

– Je ironií osudu, když jim to dojde, zrovna když se potkají – dodal.

– Určitě jsme se mohli vidět i předtím. Vždyť jsme žili tak dlouho v jednom městě. Není možné, abychom kolem sebe na nějaké křižovatce neprošli.

– Chtěl bych si tě všimnout! – řekl.

– Miluješ ji? – zeptala se.

– Miluješ ho? – zeptal se.

Rychle se shodli, že na tom nezáleží a že za to nikdo nemůže.

Později se nemohl rozvzpomenout, koho prvního napadla spásná (jak se tehdy domníval) myšlenka sestavit si společné vzpomínky, složit celý život před tím, než se poznali, a potom. Nesmělý pokus pomstít se situaci, která je takto nemilosrdně na chvíli svedla dohromady, aby je vzápětí rozdělila. Měli k dispozici padesát minut.

– Vzpomínáš? – začal – když jsme chodili do školy, bydleli jsme ve stejné ulici. Dával jsem ti tajně jednou týdně do schránky staniolový prstýnek od bombónů.

– Aha, tak to jsi byl ty! Tatínek je vždycky našel první a podezíral maminku, že jí je posílá nějaký bláznivý ctitel. Takže byly pro mě.

– Ano, pro tebe.

– A vzpomínáš si – pokračovala – když jsme byli v posledním ročníku na univerzitě, jak jsme sami dva jeli do toho kláštera? Poprvé jsme někam jeli sami. V hotelu neměli volno, a tak nás dali spát do jedné cely. Bylo hrozná zima a postel – tvrdá. Trochu jsem se bála. . . Pokaždé jsem se pak pokřížovala, tajně – abys nevěděl. Pětkrát jsem se za tu noc pokřížovala.

– Šestkrát – upřesnil. – I já jsem měl strach. A pamatuješ, když jsi pak ke mně přišla bydlet? Tvá matka vyhrožovala, že se tě zřekne, protože nechtěla mít nemanželské vnuky.

– Pamatuju – odpověděla. – Stejně jsem nemohla mít děti.

Odmlčela se. Vzal ji za ruku – poprvé, od chvíle, co se poznali. Něžně, spoluúčastně.

– To nic – řekl. – A vzpomínáš, jak jsem si zlomil nohu? Bylo mi už osmačtyřicet, hrozně jsem vyváděl, ale ten měsíc jsme měli doma ráj. Ty sis taky vzala dovolenou, dokonce jsi jim řekla, že když ti ji nedají, zlomíš si ruku. A celý měsíc jsme nevytáhli paty.

– A když mi rok na to našli ten nádor. . . Někde jsi přečetl, že rakovina se dá léčit smíchem, a dva týdny jsi mi pořád vykládal vtipy, abych se smála. Dodneška nevím, kde jsi je bral. Byl jsi tak utrápený a hodný. Úplně jsi tehdy zešedivěl. A každý den jsi mi nosil pivoňky a pomněnky.

– Chvála bohu, že to dobře dopadlo. Co bych si bez tebe počal.

V té chvíli vyzvali všechny cestující do New Yorku, aby se připravili k odbavení. Mlčeli ne déle než minutu. Pak se zvedla a řekla, že musí jít. Vzal jí kufr a vykročili. Před pasovou kontrolou se k němu otočila a dlouze–dlouze ho políbila. Jako naposled, pomyslel si, ač nikdy nebylo poprvé.

O půl hodiny později se obrátil a odcházel. Cítil, že strašně zestárl, sotva zvedal nohy. Když procházel dveřmi se zrcadlovými skly, schválně zavřel oči, aby neviděl své náhle zešedivělé vlasy a svěšená, už stařecká ramena. S každým krokem mu bylo víc jasné, že se nemůže vrátit domů ke své nedostižně mladé ženě. A nikdy by jí nedokázal vysvětlit, co dělal těch padesát let, zatímco byl pryč.

přeložila Ivana Srbková

Georges Langelaan: Zázrak

Tenhle příběh věnuji Bernadettě, která jej už zná

Někde daleko vepředu protrhlo tmu zapískání lokomotivy; okamžik nato se ozvalo bušení kol do série výhybek, jež ukončilo elastické a příjemně rytmické tepání kolejnic.

Pan Jadant byl pohodlně zavrtaný ve svém růžku, čelem se opíral o sklo a marně se snažil prorazit pohledem skrz černý samet tmy lepící se na vlak ze všech stran. Další zapískání, pak zatáčka, v níž odstředivá síla přimáčkla panu Jadantovi nos ke sklu, takže se mu před očima náhle mihlo jasně osvětlené nádražíčko. Muž držící svítilnu, křiklavý zvonec, jehož zvuk rychle zmizel vzadu, a zase tma tmoucí, pak další výhybka, která neurvale, ale naráz zatřásla lýtky a stehny podřimujících cestujících. . . a potom ticho – a stoupání. Ano, nedalo se o tom pochybovat, vagon stoupal, stoupal! . . .

„A je to tady!“ řekl pan Jadant nahlas, zvedl nohy až pod bradu a opřel si o ně čelo, právě včas. . . právě včas, než vyletěl kupředu jako dělová koule.

Dívka v protějším rohu, která si neodpustila odfrknutí, když si vzal bačkory a boty dal do síťovky, vůbec nic nevytušila a nezmohla se na sebemenší reflex. Pan Jadant cítil, jak se jeho kolena boří do jejího měkkého těla a jeho plešatá lebka jí bolestně naráží přímo do tváře, jejíž kosti začaly praskat se stejným suchým zvukem jako sušenky, které před chvílí dojedl.

Pan Jadant se pořád držel stočený do klubíčka, zuby tiskl k sobě a při každém úderu vydechoval a chraptěl jako starý boxer. A byly jich stovky, tisíce, těch ran a úderů, šly jeden po druhém, do nekonečna. Pan Jadant myslel právě na tuhle chvíli už celých šestadvacet let, po celou tu dobu, kdy dělal obchodního cestujícího a trávil dobrou polovinu času ve vlacích. Už celé roky pan Jadant nikdy necestoval ve vagonech zařazených vepředu nebo vzadu: ty jsou v případě katastrofy nejnebezpečnější; už celé roky na všechno myslel, všechno zakalkuloval, všechno předvídal. Právě proto hned po prvním poplachu jako dokonale vycvičený voják zdvihl nohy dřív, než se sedadla srazí k sobě, a potom se sbalil do kuličky, protože tahle poloha dává největší šanci se z toho dostat. Jestli pan Jadant ale něco nepředvídal, tak tedy dobu, kterou to bude trvat; nikdy by jej nenapadlo, že to žalostné cloumání se může vléct tak dlouho! A taky by nikdy nevěřil, že to může nadělat tak málo hluku. Jistě, ozývalo se praskání, tupé nárazy, trhání, hluk tříštících se okenních skel, praskání dřevěného obložení, ale rozhodně se to vůbec nepodobalo pekelnému hluku, který by vykolejení provázal třeba ve filmu.

Pak další praskání, po něm drsné a násilné skřípání trhajícího se kovu, snop jisker. . . a pan Jadant ucítil, jak se mu pod levým

loketem, který najednou něco nadzdvihlo, skrz šaty prodral pálicí had a drtí mu boky. Poslední série úderů, pomalé klesání, a nakonec nehybnost v podivném tichu.

Docela blízko, ze sousedního kupé, zaslechl pan Jadant slabé syčení, jako když se vlak v noci zastavuje vprostřed venkovské krajiny. Potom bylo slyšet, jak po štěrkku na náspu spěchají nějaké kroky, začalo plakat dítě a skoro současně s ním vykřikla žena, byl to hrozný, nelidský výkřik, výkřik, jaký může vydat snad právě jen žena, která zrovna zjistila, že už nemá nohy.

Pan Jadant cítil tolik tlaků a mačkání ze všech stran, že si ani trochu nedovedl udělat představu, v jaké pozici se v troskách nachází. Už nebyl stočený do klubička; pravou paži měl zkroucenou pod sebou, ale dlaní mohl pohybovat ve volném prostoru, což se mu zdálo být dobrým znamením. Levý loket měl zdvižený do výše hlavy a prsty levé ruky se mohl dotknout nějaké nohy bez boty, která vypadala, jako kdyby ve houpala v prázdnu. Něco velmi tvrdého mu kroutilo krk a tisklo hlavu na pravé rameno.

Bez větších potíží se panu Jadantovi podařilo zdvihnout levou ruku k hlavě a dotykem zjistit, že ta věc nad ním je velký kufr. Měl pocit, že by se mu mohlo podařit jej odstrčit napravo a pak by si uvolnil hlavu. Pomaličku, centimetr po centimetru, přemáhal pan Jadant odpor různých okolních trosek a postrčil kufr, jenže sotva si uvolnil hlavu, dopadla na něj nějaká měkká, teplá a vlhká hmota. „Můj Bože!“ zachroptěl a snažil se vymanit z téhle nové pasti. „Můj Bože!“ zopakoval, když se mu prsty zabořily do měkké hmoty rozdrčené lebky.

Skoro odevšud kolem sebe teď slyšel, jak se lidé hýbají a zmítají, nadávají nebo bědují. Žena, která vykřikla první, už zmlkla, ale teď zase někde dál vzlykal nějaký muž.

„Moje nohy! . . . Necítím nohy!“ zakoktal najednou udiveně pan Jadant.

Ale ano, byly tady, pěkně natažené, dokonce skoro rovné. Jemně, opatrně je skrčil, potom začal hledat opěrný bod, s jehož pomocí by se snad mohl trochu vztyčit, osvobodit se.

Jen našel místo, kam by mohl položit nohu, ozval se ale výkřik.

„Tu nohu! Dejte tu nohu pryč!“ vykřikla žena někde pod ním.

„Nemůžu si pomoci, proboha!“ odpověděl pan Jadant a opřel se oběma nohama a vši silou o ženu, která hned začala skučet. Jenže místo aby se vztyčil, jak doufal, podařilo se mu jen zatlačit ženu ležící pod ním hlouběji.

A přece, docela blízko, na štěrkku, slyšel kroky a hlasy, a tak zavolal o pomoc, aniž by si uvědomoval, že všude kolem něj prosí jiné hlasy o totéž.

Teprve po velmi dlouhé době uslyšel, jak přesně nad ním kdosi přesouvá nějaké předměty. Musel dřímat nebo aspoň zavřít oči, protože teď temnota ustoupila mdlému světlu, které viděl pod paží a které přicházelo bůhvíodkud.

„Pomoc!“ zakřičel pan Jadant a nepoznával vlastní hlas.

„Tudy, tamhle je někdo živý,“ řekl hlas docela blízko. „Tadyhle, řekl bych. Podejte mi hever.“

Slyšel nad sebou pohyby několika osob.

„Nějaká holka. . . ale je mrtvá.“

„Pod ní, hned pod ní. . . někdo tam je. Vidím ruku. Opatrně!“

Najednou pana Jadanta úplně probudily oslepující denní světlo a proud čerstvého vzduchu.

„Vydržte, už jsme u vás,“ řekl muž, který se nad ním skláněl, zatímco jiný vytahoval ven jeden po druhém kufry, potom rozpárou sedačku zakrývající muže, jehož zuté nohy se předtím dotkl, a který visel se zlomeným vazem a hlavou uvězněnou v síťce poličky na zavazadla, která se tyčila jako šibenice.

Další muž, který měl na košili skvrny od krve, se vmáčkkl k panu Jadantovi a přešel mu rukama po těle odshora dolů.

„Je tam něčím zapříčený. . . máte bolesti?“

„Ne. . . ani nevím.“ „Dejte mu injekci,“ řekl muž někomu, kdo se skláněl za ním, potom chytil pana Jadanta za paži a vpíchl mu do ní jehlu. „Teď už to nebude dlouho trvat.“

„Nebude trvat! To mi zaplatěj!“ vrčel pan Jadant, který měl najednou pomstychtivou náladu.

Muži se kolem něj hemžili ještě dlouho, ale on jen čekal se zavřenýma očima, protože pokaždé, když se pokoušel dívat, se mu obracel žaludek a bylo mu hrozně na zvracení. Přesto koutkem oka spatřil, jak blízko něj vytryskl proud jisker z letlampy.

„Opatrně!“ zasténal pan Jadant, když mu do podpaží konečně vklouzly dvě pevné ruce.

„Ne, netahejte. Podívejte se, kolejnice mu prošla skrz šaty a pod paží. Podejte mi nůžky, já to rozstříhám!“

Pan Jadant konečně ucítil, že ho vytáhli na světlo; potom ho desítky rukou snesly dolů a na nosítka z voskovaného plátna, kde mu muž v bílém plášti dal další injekci a nato ho zabalil do veliké šedivé deky.

Čtyři muži nosítka opatrně zvedli a vydali se dopředu, mezi dvěma řadami hlav, které se k němu skláněly. Některé tváře se šklebily. „Ne, to není on,“ řekla žena, která pozorovala, jak ho nesou kolem ní, a potom, jako by si najednou uvědomila, co se sluší, dodala: „Chudák!“

„Musím asi vypadat pěkně zdrchaně!“ řekl si pan Jadant, který nevěděl, že celý zalitý krví dívky, proti níž ho náraz vymrštil.

Konečně se nosítka dostala do sanitky, vedle jiných, z jejichž těžkého nákladu odkapávala krev. Práskly dveře, zachrchlal motor, a zatímco žena vedle něj při každém nadskočení auta křičela, pan Jadant mumlal: „To mi zaplatěj!. . . To je přijde draho!“

„Neměla byste plakat, paní, hlavně před manželem ne,“ řekla sestra.

„Jak mu je, chudáčkovi?“ zeptala se paní Jadantová, posmrkávala a popotahovala marně za kabátek kostýmu, o kterém tušila, že po dlouhé noční cestě bude celý zmuchlaný.

Když její vlak dorazil, sotva svítalo. Sotva vyšla s kufříkem v ruce z tepla v kupé do zimy, rozcvakaly se jí zuby; šla úzkými a zatím prázdnými uličkami toho provinčního městečka a zastavila jen jednou, v kavárně, přeptat se na cestu k nemocnici. Před zavřeným vchodem tiché nemocniční budovy zaváhala; potom, jen co si na chvíli odložila kufřík, aby si mohla zastrčit pod klobouk dlouhé šedivé prameny vlasů ke krku, zatáhla za dlouhé měděné držadlo zvonku.

„Drží se moc dobře a je moc statečný. Sestra Cecílie vás k němu dovede, paní. Ale nesmíte tam zůstat dlouho, protože nejsou návštěvní hodiny.“

„Ano, chápu, sestro. A co lékař, mohla bych s ním dneska mluvit?“

„Ano, jistě. Vraťte se sem a já zařídím, aby se s vámi sešel, hned jak přijde, před vizitou v devět.“

Paní Jadantová uviděla manžela už z dálky, v hloubi sálu, kde dvě sestry roznášely šálky s kávou, které braly z vozíku pomalu se šinoucího mezi postelemi.

„Ludvíku, ty můj chudáčku,“ řekla, jen co došla až k němu, a vyvalila oči, když mezi jeho baculatými prsty, vychovaně překříženými na bílém povlečení, spatřila růženec.

„Je to vůle Boží, moje milá,“ řekl pan Jadant, když se k němu jeho žena sklonila, aby ho mohla obejmout.

A protože při tom úplně zakryla výhled sestře Cecílii, spiklecky a teatrálně na ni mrkl.

„Máš. . . máš velké bolesti?!“ zeptala se paní Jadantová zmateně.

„Ne. . . to jest, už ne. Už necítím nic, absolutně nic. . . v nohách. Je to jako kdybych je neměl.“

„Ach Bože!. . . A jak se to stalo?“

„Ani nevím. Měl jsem na zádech ohromnou váhu a celé hodiny. . . tedy, dokud jsem mohl, jsem se vypínal nad jednou ubohou ženou, která křičela, jak ji drtila váha trosek. Možná právě při tom moje páteř. . . aspoň předpokládám. . .“

„Je velmi statečný a často se modlí. Je to svatý člověk,“ řekla sestra Cecílie o něco později, když vedla paní Jadantovou zpátky.

„Ano. . . myslíte?“ zeptala se paní Jadantová se znepokojeným pohledem a říkala si, jestli to ochrnutí nohou nepochází spíš z pořádného úderu do hlavy.

Teprve nazítří, při své poslední návštěvě před odjezdem, našla paní Jadantová odvalu se zeptat:

„Ale co s námi bude, můj ubohý Ludvíčku, jestli zůstaneš takhle ochrnutý?“

„Bůh se o nás postará,“ řekl její manžel, protože sestra Cecílie právě šla kolem uličkou, a potom potichu pokračoval: „Tak za prvé, máme pojištění, a pak, železnice se bude muset praštit přes kapsu. . . takové ochrnuté nohy, to je drahý špás,“ dodal ještě tišeji a mrkl na svou ženu. A protože sestra Cecílie se sklonila nad sousední postelí, zakončil to nahlas: „A s pomocí dobrotivého Boha se naučím jinému řemeslu. Dokážu něco dělat s deseti zdravými prsty, uvidíš!“

„Myslíš?“ řekla paní Jadantová a vzpomněla si na jediný obraz, který se kdy pokusil sám pověsit, a na to, jak mu na něj upadlo kladivo a jak rozbil sklo.

Dráha se opravdu činila. Nejen že byl pan Jadant odvezen domů v luxusní sanitce, ale týden před tím přišli nějací pánové změřit délku chodby a výšku schodů do kuchyně; po nich se objevili dělníci a dlouhá rampa vystřídala i dva schůdky vedoucí do zahrady. A konečně v předvečer slavného dne dodali s velkou pompou zbrusu nový nádherný vozík, černě lakovaný, se zlatým vzorkem a se sedátkem a opěradlem ze žluté kůže. Sousedi mohli přijít obdivovat i doplňky k němu: nakloněnou desku na čtení, velkou otočnou desku k jídlu nebo k práci, prostě všechno, čeho je třeba k paralytikovu pohodlí.

Ale ohromení sousedů dostoupilo vrcholu, když před dveřmi konečně zastavila sanitka a paní Jadantová vyšla, aby manžela přivítala. Místo nemocného, bledého a zdrceného muže, kterého by vynesli jemně sanitáči ven, jak čekali, vyhopkal křepce pan Jadant, čerstvý a usměvavý, s živým pohledem, na páru chromovaných berlí, a přijal pomoc, jen když musel vystoupit na schodiště před

-----

vchodem. Tam ovšem musel předat berle sanitákům a nechat se donést do domu.

Pan Jadant konečně seděl ve svém kolečkovém křesle, trůnil ve svém novém pokoji, v salonku v přízemí, kam mu paní Jadantová dala přenést postel, když předtím zbavila místnost různých stolků, čtyř pozlacených židlí a velké zelené rostliny, která živořila v květináči u okna. Nebýt kulatého stolu ukrytého pod přehozem z meruňkově oranžového, zlatě lemovaného sametu, který nesl obrovskou slepeninu z mušlí s nápisem *Suvenýr z Cabourgu*, vypadal by pokoj docela útulně.

A teprve tam, když sanitka odjela, byli sousedé uvedeni, jak se trousili po jednom nebo po malých skupinkách, aby mohli ubohému panu Jadantovi potřást rukou. Všichni byli žhaví poslechnout si přímo od něj detailní popis katastrofy, noci hrůzy, jejíž všechny podrobnosti ostatně už znali z novin, které si pečlivě uschovali (nestane se vám každý den, abyste se osobně znali s jednou z obětí); se všemi mluvil o Bohu, o milosrdenství a nekonečné dobrotě boží. Někteří návštěvníci z toho byli očividně v rozpacích, nevěděli co říct a jen po panu Jadantovi potajmu pokukovali; jiní souhlasně vzdychali nebo přikyvovali.

„Moc ho to poznamenalo, vážně moc,“ řekl obchodník s vínem své ženě, když se vrátil za pult – a pořádkem si prstem na čelo.
„Ten chlap je jednou nohou v hrobě,“ řekl řezník, opřel se o stůl, a když mu kavárník naservíroval bílé víno, upřesnil to: „Aby jeden mluvil takhle, prostě musí bejt jednou nohou v hrobě – nebo bejt farář.“

„A teď stáhni rolety a zavři mříže v zahradě; něco ti musím ukázat,“ řekl pan Jadant své ženě, jakmile odešel poslední návštěvník.

„Ale Ludvíku, ty můj ubožáčku, ten oběd nebude k jídlu. Chtěla jsem ti nachystat kuřátko. . .“

„To nevadí, nech ho být a udělej, co ti říkám,“ nedal se pan Jadant.

„Co ho to bere?“ říkala si paní Jadantová, ale pokrčila rameny a šla zavřít mříže.

Když pak stáhla rolety a zatáhla dvojité závěs ze zeleného sametu, otočila se a uviděla svého manžela stát vzpřímeného jako pravítko vedle kolečkového křesla, nezmohla se na nic víc než na: „No tohle!“

Pan Jadant si dal ruce v bok, zatáhl břicho, s úsměvem se vytáhl na špičky a pomalu se vztyčeným trupem a roztaženými koleny klesal do dřepu.

„No prosím!“ řekl po třetím dřepu, trochu zarudlý, ale hrdý sám na sebe.

„Tak oni tě nakonec uzdravili?“

„Chudinko moje, jak můžeš být tak hloupá. Jasně že mě neuzdravili. Jsem nevléčitelně nemocný, chápeš? Mám dvojitou zlomeninu. . . tentonoc, prostě něčeho, je to napsané v tom papíru, co mi dal profesor, velkej šéf, železnice ho daly zavolat až z Bordeaux! Chápeš?“

„Ale. . . tak to ses uzdravil sám?“

„Já a uzdravit se sám? Nikdy! Snažím se ti přece vtlouct do hlavy, že jsem nevléčitelně nemocný! A tak taky zůstanu, dokud mi železnice nezaplatí. A pokud se uzdravím potom, což není špatný nápad, bude to díky dobrotivému Bohu. Aspoň pro jednu bude trochu k užítku!“

„Ludvíku, vysvětli mi to. Já to nechápu. Co chceš dělat? Z toho nám nevzejde nic než potíže, já to cítím,“ řekla paní Jadantová se slzami na krajíčku.

„Tyhle ženské! Ani jednou jsi neplakala, když jsi viděla, že jsem ochrnutý, a teď, když vidíš, že nejsem, tak brečíš! To vážně nechápeš, že jsem je všechny doběhl, všechny do jednoho, lékaře, profesory, experty a všechny ostatní, co mě prohlíželi, otravovali, osahávali, píchali od rána do večera? Vyhrál jsem, to si piš! Teď už nezbyvá než čekat, až nám začnou padat pečení holubi do huby, což ostatně nebude dlouho trvat!“

A opravdu, dlouho to netrvalo. Pan Jadant několikrát odmítl lákavou nabídku náhrady, kterou mu železniční společnost nabízela. Je běžné, že zmrzačený, práce neschopný člověk dá přednost jistotě stálé penze, sice malé, ale která mu zajistí, že nezemře hladu. Ale v panu Jadantovi bylo příliš obchodníka, a tak toho dne, kdy se nabídka vyšplhala na jednorázovou náhradu ve výši pěti milionů, souhlasil. Nazítří bylo všechno podepsáno.

„Tos to dopracoval, můj ubohý Ludvíčku,“ řekla jeho žena, když pozorovala šek, kteří ti pánové zanechali na stole. „Co chceš s těmi penězi podniknout? Nemůžeš na ně ani sáhnout, protože jakmile se dozvědí, že chodíš, budeš je muset vrátit.“

„Hm? Určitě? Myslíš? Však uvidíš! Začnu tím, že si koupím auto.“

„K čemu, propána?“

„Abych trochu reprezentoval, sakra! Dost toho mlácení se po vlacích. S dobrým autem toho stihnu daleko víc než předtím. A teď mě kdekdo dobře zná, takže. . .“

„Ty ses zbláznil, Ludvíku. Říkám ti, že ti to auto seberou. A budeš mít štěstí, jestli tě nepošlou do vězení!“

„Ne tak zhurta, kruci! Běž se radši podívat, kdo to zvoní,“ řekl pan Jadant a vrhl se do svého kolečkového křesla.

„No tohle. . . to je pan farář!“

„Výborně, pusť ho dovnitř. Počkej, podej mi růženec. Je támhle, v kapse od vesty. Dej to sem! Tak, teď jdi otevřít.“

Pan farář začal chodit pravidelně. Přetéká nelíčeným obdivem k tomu muži, který, ač byl zasažen pohromou v tom nejlepší věku, znovu našel Boha a div že mu neděkoval, že ho zbavil možnosti používat nohy. Pan farář už viděl něco nemocných, všech možných druhů; viděl vzteklé, klidné, smířené, ale nikdy neviděl ani jednoho tak veselého, tak upřímně šťastného navzdory všemu. Sami dva, obvykle ve velmi veselém duchu, často promýšleli, jaké činnosti se hodí pro muže jako je pan Jadant.

Znal jednu mladou paralytičku, která si koupila pletací stroj a vyráběla vlněné svetry, pulovry a šály; kousek po kousku si mezi drobnými obchodníky ve čtvrti vytvořila klientelu. Pan Jadant by ji jednou třeba mohl navštívit, navrhl pan farář, který si myslel, že dobrácký smích pana Jadanta by mohl malé Raymondě udělat dobře. Byla také statečná, ale její statečnost byla trošku odevzdaná; neměla ti vřelost v srdci, ten plamen důvěry, který zářil v pohledu pana Jadanta.

První výlet pana Jadanta ven nebyl žádnou druhořadou událostí. Pan farář pro něj přijel osobně a trval na tom, že bude jeho krásné pojízdné křeslo tlačit sám, zatímco paní Jadantová, oblečená do černého kostýmu, kráčela vedle nich. Po celé cestě se za nimi lidé otáčeli, a když prošli před kavárnou U radnice, hráči beloty odložili karty.

„Však jsem vám říkal, že je úplně trhlej,“ řekl majitel kavárny a zaťukal si na čelo.

„Už tam budeme, je to támhle ten dům na rohu,“ řekl kněz. „A podívejte, Raymonda už na nás čeká za oknem.“

„Kde to je?“

„V prvním poschodí, první okno zleva nad obchodem s barvami.“

Pan Jadant uviděl pobledlou tvář smutné dívky – a s širokým úsměvem jí zamával kloboukem.

Kolečkové křeslo se ukázalo být na úzké schody příliš neskladné, ale obchodník s barvami dal rychle přinést židli a s pomocí jeho příručního a faráře, který u toho fučel jako velryba, se pan Jadant konečně ocitl vedle mladé paralytičky, která trochu ohromeně sledovala, jak ten člověk mluví nahlas, směje se dříně svých nosičů a vstupuje k ní do pokoje.

„Jako by si to neuvědomoval; člověk by řekl, že ani neví, co to všechno znamená,“ řekla si tiše Raymonda, když posléze stejně hlučně odešel.

„Ale Ludvíku, to je šílené! Přece nevyhodíš skoro tři tisíce franků za pletací stroj, který ti nikdy k ničemu nebude!“ řekla paní Jadantová, jen co pozavírala okenice.

Pan Jadant neodpověděl, počkal, až budou závěsy zatažené, a potom si zul nové pantofle – dával si pozor, aby jejich podrážky pořád zářily novotou – potom si dal ruce v bok a udělal desítku shybů. Pak začal poskakovat na místě, jak to viděl dělat boxery při tréninku. Přece jenom by nebylo dobře, kdyby mu nohy ochably až moc.

„Vážně ten stroj chceš koupit?“ naléhala jeho žena.

„Ano, a dokonce se naučím ho používat, udělám šálu a ty ji pak zanešeš na adresu, kterou mi dala tehdy Raymonda. Nic se nesmí ponechat náhodě, nesmí se stát ani ta nejmenší chyba; nechci, aby se jednoho dne mohli pokusit nám ty peníze vzít.“

„Ale co to vlastně chceš udělat, Ludvíku? Řekneš mi to konečně?“

„Nakonec. . . proč ne, říct ti to můžu. Dokonce o tom můžeš začít mluvit napravo nalevo, na nákupech, jako o nějakém nejistém plánu pro vzdálenou budoucnost. Ano, taky by bylo dobré, kdyby se věřilo, že ten nápad pochází od tebe.“

„Ale jaký nápad, Ludvíku?“

„Uděláme si spolu menší výlet – nebo spíš pouť. Pojedeme, jakmile se udělá hezky.“

„Ale kam chceš jet? Vždycky budou vědět, kde tě hledat!“

„Pořád nechápeš, moje milá. Nepojedeme se schovávat, naopak, všichni budou vědět, že jedeme do Lurd. A když už v těch Lurdech budeme, tak se uzdravím. Zázrak!“

Všechno, na co se paní Jadantová zmožla, bylo: „No tohle!“

.....

Pan Jadant seděl hezky zabalený a pohodlně zavrtaný ve svém pojízdném křesle v sluncem prohřátém koutě zahrady drahého hotelu, kam včera večer přijeli. Trošku ho bolely ruce, protože včera večer a znovu dnes ráno, když byl v Jeskyni, uznal za vhodné zařídit se stejně jako někteří věrní, kteří se modlili se sepjatýma rukama. Přirozeně, on se modlil vsedě ve svém křesle, ale ten trik se sepjatýma rukama přece jen trochu zabral, protože jeden kněz si k němu dokonce přišel kleknout.

Už po dvacáté nebo po třicáté si pan Jadant probíral události posledních měsíců. Nenacházel sebemenší chybu; nic, absolutně nic v jeho slovech nebo skutcích nemohlo nikoho vést k myšlence, že ve skutečnosti není ochrnutý. Paní Jadantová zvládla řečnění o myšlence na cestu do Lurd tak dobře, že nakonec ho chudák farář přišel požádat, aby tam odcestoval, i kdyby to mělo být jen proto, aby své nešťastné ženě udělal radost.

„Ale já si nestěžuju, pane faráři,“ odpověděl mu s očima upřenými na pletací stroj. „Bůh tomu tak chtěl, a teď už si začínám trochu vydělávat na živobytí díky tomuhle stroji. Minulý týden jsem prodal svoje první šály. Pro moji ženu by to nemohlo znamenat nic jiného než zklamání, protože nevidím ani důvod, proč by se kvůli mně měl dít nějaký zázrak, ani možnost, že by se to stalo. Ne, to vůbec nemá smysl,“ dodal s úsměvem.

A farář, aniž by cokoli tušil o skutečné příčině toho úsměvu, začal protestovat: „Ale synu, synu, nemáte právo takhle mluvit!“

Dva dny před odjezdem se pan Jadant ještě rozhodl znovu navštívit mladou paralytičku.

„Pomodlím se taky za vás – a přivezu vám z Jeskyně trochu vody, slečno Raymondo,“ řekl jí, když ho zase snášeli dolů do přízemí.

„Díky, pane Jadante. Já se za vás budu taky modlit. Zatím šetřím a doufám, že budu moct vykonat pouť do Lurd asi za dva nebo tři roky.“

„Chápeš,“ vysvětlil ten večer své ženě, „až se vrátím, můžu jí darovat svoje kolečkové křeslo – proč ne, nic mě nestálo – a zároveň jí odprodat za slušnou cenu pletací stroj. Může mi to splácet postupně.“

Cesta proběhla dobře. Nebylo sice snadné jej naložit do vlaku, a taky špatně spal, protože ten večer si nemohl zacvičit, ale po příjezdu všechno klapalo báječně; dobrovolní, ale zkušený nosítkáři ho bez problémů dostali ven z kupé a z nákladního oddělení dovezli jeho pojízdné křeslo.

Zatím bylo poutníků málo. Pan Jadant předpokládal, že takový malý, poklidný zázrak bude lepší než zázrak uprostřed velkého davu, ve kterém by mohli být zvědavci, novináři a dokonce i fotografové. Ostatně se rozloučil i s myšlenkou nechat se zázračně uzdravit při ranní mši, protože i tam hrozilo, že vyvolá příliš velkou pozornost; četl o tom, jak někdy musejí kněží zápolit ze všech sil s masou věřících toužících dostat se co nejbliž, vidět zázračně uzdraveného, dotknout se ho. Kdepak, bylo třeba, aby všechno proběhlo tak klidně, jak jen to bude možné, i když přirozeně před několika svědky a aspoň jedním knězem. Takže všechny předpoklady bude zdá se splňovat Jeskyně v pozdním dopoledni, za dva nebo tři dny. Však nehoří.

Zato paní Jadantová byla čím dál tím znepokojenější. A když se jednoho dne rozhodl jednat, pokusila se mu to rozmluvit.

„Vážně si nemyslíš, že bys udělal líp, kdybys se uzdravil až potom? Spousta se jich uzdravuje potom, když se vrátí domů.“

„Ne, ne a ne! Musí se to provést čistě a bez chyb. Potřebuju zázrak, možná nevysvětlitelný, ale taky neoddiskutovatelný. No tak, je pěkně, v klidu se tam podíváme a jestli tam nebude až moc lidí, uděláme si menší zázraček.“

„Ludvíku, já mám strach. . .“

„Propána! To sis vybrala chvíli! Ostatně od tebe se nic nečeká, dokonce jestli se dáš do breku, bude to velmi přirozené a docela dobré. Uklidni se, já se neseberu a nezačnu chodit jen tak, najednou. Pokud si všimneš, že se na mě ve chvíli, kdy vstávám, nikdo

nedívá, můžeš vykřiknout, abys trochu přitáhla pozornost. Potom už mě nech jednat – a hlavně se nevylekej, až upadnu. Chápeš, musí to vypadat přirozeně, takový zázračně uzdravený přece nezačne chodit hned. Tak do toho!“

Paní Jadantová se třásla jako osika, ale dostrkala manžela až ke mříži u vchodu do Jeskyně.

„Dobrá, stačí, teď už mě nech,“ zašeptal jí.

Lidé kolem nich chodili sem a tam, jiní se zase modlili, někteří dokonce nahlas. Pan Jadant vypadal, jako že jej nic z toho nezajímá, propustil mezi prsty všechny korálky růžence – a pak ještě jednou. Potom sepjál ruce a dlouho se modlil.

Všechno proběhlo přesně tak, jak to naplánoval. Paní Jadantová sice byla poněkud pobledlá a rozechvělá, ale když uviděla, jak její muž pořád se sepjatýma rukama pomaličku vstává, už neměla zase takový strach. Zrovna se chystala vykřiknout, když tu spatřila, jak se jeden voják otočil a zírá s otevřenou pusou.

„Chodí, chodí!“ zaječela nějaká klečící žena ve chvíli, kdy pan Jadant učinil tři váhavé krůčky ke mříži.

„Zázrak! Zázrak!“ vykřikl jakýsi muž. K panu Jadantovi, který se právě před mříží zhroutil na zem, namířil jeden z kněží.

„Já chodím. . . chodím!“ vykoktal pan Jadant, kterému zrovna voják a kněz pomáhali na nohy. „Pusťte mě, říkám vám přece, že chodím!“

Poslechli ho – a on se zase zhroutil na zem.

Ta strašlivá pravda došla paní Jadantové až mnohem později, v ordinaci, ve chvíli, kdy jejího nadávajícího a rouhajícího se manžela vyšetřoval lékař.

„Modlete se, modlete se,“ div nekřičel kněz. „Není možné, aby se zázrak nestal znovu!“

Lékař bezmocně pokrčil rameny a pan Jadant, zelený vzteky a s tváří pokrytou slzami, jen říkala pořád dokolečka:

„Proboha, tak dělejte něco! Přece vám říkám, že jsem chodil!“

To, co lapiduší tentokrát vynesli ze sanitky, která přijela k domu Jadantových, to byla nefalšovaná lidská troska.

A právě v té chvíli, kdy pomáhali paní Jadantové usadit manžela do kolečkového křesla hned vedle krásného pletacího stroje, klepal pan farář na dveře Raymondina bytu. Dala pro něj totiž poslat.

„Pane faráři, musím vám něco říct,“ svěřila se mu a zadívala se na něj upřeně zářícíma očima.

„Poslouchám vás, mé dítě,“ řekl kněz a přinesl si židli až ke starému křeslu, v němž nemocná seděla.

„Určitě mi nebudete věřit, ale prosím vás, vyslechněte mě až do konce.“

„Poslouchám, Raymondo.“

Raymonda ulpěla pohledem pevně na svých drobných bledých rukou, nervózně sevřených na staré dece, kterou měla přehozenou přes nohy, a začala mu líčit svůj podivný příběh.

„Stalo se to přede dvěma ráno. Zrovna jsem dopletla svetr, zasnula jsem se a pozorovala jsem oknem lidi na ulici. Najednou se mi začalo zdát, jako by se za mnou setmělo, a když jsem se ohlédla, dostala jsem strach, protože to tak opravdu bylo. Celá támhleta část pokoje, kde je postel a skříň, byla najednou ve tmě. A v té chvíli se mi v rohu, ale kousek nad podlahou, zjevila v záři Panna Marie! Neříkejte nic, já vím, že to byla Panna Marie! A řekla mi zvláštní věc, já vím, že to vypadá hloupě, jenže já vám opravdu říkám jen

---

to, co jsem od ní slyšela. Řekla mi: ‚Raymondo, zrovna jsem přišla k páru nohou, které nikdo nepotřebuje, tak ti je nesu.‘ Já jsem na ni ale jen zírala a nevypravila jsem ze sebe slovo, a tak ona dodala: ‚Tak co je? Vstaň a chod!‘ A když jsem vstala a došla k ní, usmála se a zmizela.“

„Byl to sen?“ „Kdepak, pane faráři. Podívejte. Jste první, kdo to uvidí,“ řekla Raymonda, odhodila starou deku a pomalu vstala. Chvilíčku zůstala nehybná, potom jemně odsunula ruku, kterou jí kněz podal, a pomaličku, velice pomaličku a drobnými krůčky obešla pokoj.

Přeložil Richard Podaný